

1. Osnove pravne ureditve varstva pred požarom

Vsebina 1. poglavja

1.1.	Uvod.....	3
1.2.	Področja varstva pred požarom, ki jih ureja zakonodaja	3
1.3.	Temeljni zakoni, predpisi, standardi in smernice na področju varstva pred požarom	3
1.3.1.	Zakoni	4
1.3.1.1	Zakon o varstvu pred požarom	4
1.3.1.2	Zakon o graditvi objektov	5
1.3.1.3	Zakon o gasilstvu	6
1.3.1.4	Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami	7
1.3.2.	Pravilniki, uredbe in navodila	8
1.3.2.1	Pravilnik o požarnem redu	10
1.3.2.2	Pravilnik o usposabljanju zaposlenih za varstvo pred požarom in o usposabljanju odgovornih oseb za izvajanje ukrepov varstva pred požarom	11
1.3.3.	Smernice, standardi in drugi dokumenti	13
1.4.	Viri – poglavje 1:.....	15
1.5.	Dodatna literatura.....	16

1.1. Uvod

Poglavje, ki je pred vami, obravnava osnove pravne ali normativne ureditve varstva pred požarom. Varstvo pred požarom je razvejan sistem ukrepov z osnovno nalogo varovati človeška življenja, premoženje, živali in okolje pred požarom in eksplozijo. Glede na veljavno zakonodajo je vsaka fizična in pravna oseba kazensko in odškodninsko odgovorna za neizvajanje ukrepov varstva pred požarom ter za posledice, ki zaradi tega nastanejo.

Pravni red je na področju varstva pred požarom zastopan v zakonih in podzakonskih pravnih aktih.

Osnovo za sprejemanje predpisov na področju požarne varnosti v Sloveniji predstavljajo od vstopa Republike Slovenije v Evropsko unijo, nekatere evropske direktive, kot npr. direktiva Sveta 89/391/EGS z dne 12. junija 1989 o uvajanju ukrepov za spodbujanje izboljšav varnosti in zdravja delavcev pri delu in direktiva Sveta 89/106, ki govori o približevanju zakonov in drugih predpisov držav članic glede gradbenih proizvodov. Direktiva 89/106 opredeljuje npr. zahteve za:

- ohranjanje nosilnosti konstrukcije,
- omejeno nastajanje in širjenje požara ter dima v objektu,
- omejeno širjenje požara na sosednje gradbene objekte,
- možnosti za varno zapustitev oz. rešitev iz objektov in
- varnost reševalnih ekip.

Od sprejema evropske zakonodaje velja, da gredo smernice pri sprejemanju nove slovenske zakonodaje na področju varstva pred požarom po poti uvajanja evropskega pravnega reda v slovenske normativne dokumente na področju varstva pred požarom.

1.2. Področja varstva pred požarom, ki jih ureja zakonodaja

Tematsko lahko razdelimo področja, ki jih opredeljuje temeljna zakonodaja na področju varstva pred požarom na nekaj sklopov. Tako so zakonsko urejeni:

- sistem varstva pred požarom, ki obsega organiziranje, načrtovanje, izvajanje, nadzor ter financiranje dejavnosti in ukrepov varstva pred požarom,
- pogoji za graditev vseh objektov, bistvene zahteve in njihovo izpolnjevanje glede lastnosti objektov ter način in pogoji za opravljanje dejavnosti, ki so v zvezi z graditvijo objektov,
- inšpekcijsko,
- naloge, organizacija in status gasilstva ter
- varstvo ljudi, živali, premoženja, kulturne dediščine ter okolja pred naravnimi in drugimi nesrečami.

V nadaljevanju bodo podrobneje obravnavane normativne zahteve in ureditev na področju varstva pred požarom, ki jih mora za izvajanje del in nalog na področju varstva pred požarom poznati pooblaščenca oz. strokovna oseba za izvajanje ukrepov varstva pred požarom, ki na ravni podjetja skrbi za izvajanje ukrepov varstva pred požarom in za izobraževanje ter usposabljanje zaposlenih. Predstavljeni bodo tudi nekateri predpisi, ki jih morajo poznati druge ciljne skupine, ki se v republiki Sloveniji srečujejo s problematiko varstva pred požarom.

1.3. Temeljni zakoni, predpisi, standardi in smernice na področju varstva pred požarom

Kot je bilo omenjeno v poglavju 1.1. je področje varstva pred požarom zastopano v zakonih in podzakonskih pravnih aktih. Govorimo lahko o dveh nivojih dokumentov, kjer prvi nivo predstavljajo zakoni, drugega pa uredbe, pravilniki, odredbe in navodila. Poseben nivo predpisov tvorijo smernice. Smernice so tisti dokument, kjer je najti zahteve opredeljene najpodrobneje. Nacionalne, lahko pa tudi nekatere lokalne smernice, so sekundarni dokument, ki upoštevajoč materialne, strokovne podlage in stopnjo razvitosti požarne zaščite v določeni državi, natančneje opredeljujejo način in obseg realizacije določenih strokovnih izhodišč. Smernice lahko pripravljajo resorna ministrstva, strokovna združenja ipd.

1.3.1. Zakoni

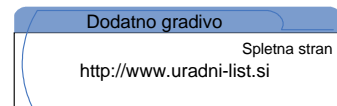
Področje varstva pred požarom v Republiki Sloveniji normativno urejajo:

- Zakon o varstvu pred požarom (uradno prečiščeno besedilo) (ZVPoz-UPB1) Ur.l. RS, št. 3/2007
- Zakon o graditvi objektov (uradno prečiščeno besedilo) (ZGO-1-UPB1) Ur.l. RS, št. 102/2004 (14/2005 popr.)
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o graditvi objektov (ZGO-1B) Ur.l. RS, št. 126/2007
- Zakon o gasilstvu (uradno prečiščeno besedilo) (ZGas-UPB1) Ur.l. RS, št. 113/2005 in
- Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (uradno prečiščeno besedilo) (ZVNDN-UPB1) Ur.l. RS, št. 51/2006.

Naštetim bi lahko dodali še Zakon o gradbenih proizvodih (Ur.l. RS, št. 52/2000, 110/2002) a ga v tem gradivu ne bomo posebej obravnavali. Prav tako ne bo podrobneje obravnavan Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami, saj se njegova vsebina neposredno ne tiče pooblaščenih oz. strokovnih oseb za izvajanje ukrepov varstva pred požarom, ki na ravni podjetja skrbijo za izvajanje ukrepov varstva pred požarom in za izobraževanje ter usposabljanje zaposlenih.

1.3.1.1 Zakon o varstvu pred požarom

Veljavnost: Uradni listu RS, št. 3/2007

Namen Zakona o varstvu pred požarom

Ta zakon ureja sistem varstva pred požarom, ki obsega organiziranje, načrtovanje, izvajanje, nadzor ter financiranje dejavnosti in ukrepov varstva pred požarom. Zakon o varstvu pred požarom opredeljuje cilje dejavnosti in ukrepov varstva pred požarom, ki so varovanje ljudi, živali, premoženja in okolja pred požarom in eksplozijo.

Za uresničevanje ciljev iz prejšnjega odstavka je treba zagotoviti:

- načrtovanje in upoštevanje preventivnih ukrepov varstva pred požarom;
- odkrivanje, obveščanje, omejitev širjenja in učinkovito gašenje požara; varen umik ljudi in živali s požarno ogroženega območja;
- preprečevanje in zmanjševanje škodljivih posledic požara in eksplozije za ljudi, živali, premoženje in okolje;
- vzpostavitev ekonomskih razmerij med predpisanimi preventivnimi ukrepi varstva pred požarom in pričakovano požarno škodo.

Vsebina Zakona o varstvu pred požarom

Zakon o varstvu pred požarom obravnava naslednja področja:

1. Splošne določbe - 1. do 13. člen (4. člen: Cilji varstva pred požarom)
2. Programiranje in raziskovanje varstva pred požarom - 14. do 18. člen
3. Izobraževanje za varstvo pred požarom - 19. člen
4. Usposabljanje zaposlenih za varstvo pred požarom - 20. člen
5. Usposabljanje prebivalstva za varstvo pred požarom - 21. člen
6. Načrtovanje in izvajanje ukrepov varstva pred požari - 22. do 30. člen
7. Požarno zavarovanje – 31. člen
8. Informacijski sistem varstva pred požarom - 32. člen (ministrstvo, državni organi, pravne osebe in samostojni podjetniki)
9. Ukrepi varstva pred požarom:
 - 9.3.1. požarni red, načrt in pripravljenost sredstev - 35. člen
 - 9.3.2. odgovorna oseba - 36. člen

- 9.3.3. požarna straža - 37. člen
- 9.3.4. oprema, naprave in druga sredstva za varstvo pred požarom - 38. člen
- 9.3.5. vzdrževanje gasilnih aparatov - 40. člen
- 9.3.6. nadzor vgrajenih sistemov - 41. člen
- 9.3.7. požarno varovanje premoženja - 42. člen
- 9.3.8. posebni ukrepi varstva pred požarom - 43. do 45. člen
- 10. Upravna organiziranost varstva pred požarom
 - 10.3.1. Uprava RS za zaščito in reševanje – 49. člen,
 - 10.3.2. Inšpektorat RS za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami - 50 do 55. člen
- 11. Financiranje - 58. člen (proračunska sredstva), 59. člen (požarna taksa), 60. člen (požarni davek)
- 12. Kazenske določbe - 61. do 65. člen

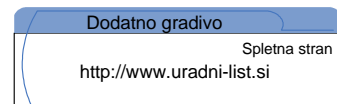
Predpisi, ki izhajajo iz Zakona o varstvu pred požarom

Na Zakon o varstvu pred požarom se nanašajo podrejeni predpisi, ki so naštetih v nadaljevanju. Prvi del naštetih predpisov so tisti predpisi, ki jih mora za izvajanje del in nalog na področju varstva pred požarom poznati pooblaščenca oz. strokovna oseba za izvajanje ukrepov varstva pred požarom, ki na ravni podjetja skrbi za izvajanje ukrepov varstva pred požarom in za izobraževanje ter usposabljanje zaposlenih. Drugi del predpisov predstavljajo tisti predpisi, ki prav tako izhajajo in se vežejo na Zakon o varstvu pred požarom a so za izvajanje ukrepov varstva pred požarom na ravni podjetja manj pomembni.

1. Pravilnik o požarnem redu, Ur.l. RS, št. 52/2007
2. Pravilnik o usposabljanju zaposlenih za varstvo pred požarom in o usposabljanju odgovornih oseb za izvajanje ukrepov varstva pred požarom, Ur.l. RS, št. 64/1995
3. Pravilnik o požarni varnosti v stavbah, Ur.l. RS, št. 31/2004, 10/2005, 83/2005, 14/2007
4. Pravilnik o izbiri in namestitvi gasilnih aparatov Ur.l. RS, št. 67/2005
5. Pravilnik o pregledovanju in preizkušanju vgrajenih sistemov aktivne požarne zaščite, Ur.l. RS, št. 45/2007
6. Pravilnik o metodologiji za ugotavljanje ocene požarne ogroženosti (Ur.l. RS, št. 70/1996 in 5/1997)
7. Pravilnik o grafičnih znakih za izdelavo prilog študij požarne varnosti in požarnih redov, Ur.l. RS, št. 138/2004
8. Pravilnik o študiji požarne varnosti, Ur.l. RS, št. 28/2005
9. Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o študiji požarne varnosti, Ur.l. RS, št. 132/2006
10. Uredba o varstvu pred požarom v naravnem okolju, Ur.l. RS, št. 4/2006
11. Pravilnik o minimalnih tehničnih in drugih pogojih za vzdrževanje ročnih in prevoznih gasilnih aparatov, Ur.l. RS, št. 108/2004
12. Pravilnik o preizkušanju hidrantnih omrežij, Ur.l. RS, št. 22/1995
13. Pravilnik o požarnem varovanju, Ur.l. RS, št. 107/2007
14. Uredba o požarni taksi, Ur.l. RS, št. 34/2006

1.3.1.2 Zakon o graditvi objektov

Veljavnost: Uradni listi Republike Slovenije: (uradno prečiščeno besedilo) (ZGO-1-UPB1) Ur.l. RS, št. 102/2004 (14/2005 popr.) in Zakonu o spremembah in dopolnitvah Zakona o graditvi objektov (ZGO-1B) Ur.l. RS, št. 126/2007.

Namen Zakona o graditvi objektov

Ta zakon ureja pogoje za graditev vseh objektov, določa bistvene zahteve in njihovo izpolnjevanje glede lastnosti objektov, predpisuje način in pogoje za opravljanje dejavnosti, ki so v zvezi z graditvijo objektov, ureja organizacijo in delovno področje dveh poklicnih zbornic, ureja inšpekcijsko nadzorstvo, določa sankcije za prekrške, ki so v zvezi z graditvijo objektov ter ureja druga vprašanja, povezana z graditvijo objektov.

1. poglavje: Osnove pravne ureditve varstva pred požarom

Na podlagi Zakona o graditvi objektov in Pravilnika o požarni varnosti v stavbah so v R Sloveniji obravnavana naslednja področja:

- Širjenje požara na sosednje stavbe
- Nosilnost konstrukcije ter širjenje požara in dima po stavbah
- Evakuacijske poti in sistemi za javljanje ter alarmiranje
- Naprave za gašenje in dostop gasilcev

Z gradbenimi predpisi se za posamezne vrste objektov določijo njihove tehnične značilnosti tako, da ti objekti glede na svoj namen izpolnjujejo eno, več ali vse naslednje bistvene zahteve:

- mehanske odpornosti in stabilnosti,
- varnosti pred požarom,
- higienske in zdravstvene zaščite in zaščite okolice,
- varnosti pri uporabi,
- zaščite pred hrupom in
- varčevanja z energijo in ohranjanja toplote.

Vsebina Zakona o graditvi objektov

Zakona o graditvi objektov obravnava področje varstva pred požarom z vidika:

- delitve objektov glede na zahtevnost gradnje in vzdrževanja, kjer se le ti razvrščajo na zahtevne, manj zahtevne in enostavne objekte (8. člen)¹,
- izdajanja gradbenih predpisov, kjer se za posamezne vrste objektov določijo njihove tehnične značilnosti tako, da ti objekti glede na svoj namen izpolnjujejo med drugim tudi zahteve varnosti pred požarom (9. člen),
- načrtov, ki sestavljajo projektno dokumentacijo pri gradnji objektov kot npr. študija požarne varnosti (36. člen),
- temeljne zahteve projektiranja, kjer je pri projektiranju objektov med drugim treba upoštevati tudi zahteve varstva pred požarom (48. člen),
- tehničnega pregleda objekta, kjer se mora ugotoviti ali so inštalacije, tehnološke naprave in oprema kvalitetno vgrajene in ali izpolnjujejo predpisane parametre, upoštevajoč tehnološki proces ter varnost in zdravje pri delu, varstvo pred požarom in varstvo okolja (95. člen),
- tehničnega pregleda objekta, kjer se ugotavlja ali doseženi parametri tehnološkega procesa zagotavljajo varnost in zdravje pri delu ter varstvo pred požarom (99. člen).

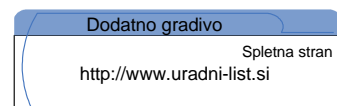
Predpisi, ki izhajajo iz Zakona o graditvi objektov

Na Zakon o graditvi objektov se nanašajo podrejeni predpisi, ki so naštetih v nadaljevanju. Prvi del naštetih predpisov so tisti predpisi, ki jih mora za izvajanje del in nalog na področju varstva pred požarom poznati pooblaščenca oz. strokovna oseba za izvajanje ukrepov varstva pred požarom, ki na ravni podjetja skrbi za izvajanje ukrepov varstva pred požarom in za izobraževanje ter usposabljanje zaposlenih. Drugi del predpisov predstavljajo tisti predpisi, ki prav tako izhajajo in se vežejo na Zakon o graditvi objektov a so za izvajanje ukrepov varstva pred požarom na ravni podjetja manj pomembni.

1. Pravilnik o požarni varnosti v stavbah (Ur.l. RS, št. 31/2004, 10/2005, 83/2005, 14/2007)

1.3.1.3 Zakon o gasilstvu

Veljavnost: Uradni list Republike Slovenije: (uradno prečiščeno besedilo) (ZGas-UPB1) Ur.l. RS, št. 113/2005

¹ Razsvrtitev objektov je opredeljena tudi v Pravilniku o študiji požarne varnosti (Ur. l. RS, št. 28/2005) in Pravilniku o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o študiji požarne varnosti (Ur. l. RS, št. 14/2007). Na temelju slednjega ločimo požarno manj zahtevne in požarno zahtevne stavbe.

Namen Zakona o gasilstvu

Ta zakon ureja naloge, organizacijo in status gasilstva. Glede na določila Zakona o gasilstvu je gasilstvo obvezna lokalna javna služba katere trajno in nemoteno opravljanje zagotavljajo občine in država. Gasilstvo je hkrati tudi humanitarna dejavnost, ki se opravlja v javnem interesu.

Vsebina Zakona o gasilstvu

Zakon o gasilstvu obravnava:

1. Splošne določbe – 1. do 5. člen (2. člen: definicija gasilstva)
2. Nosilci in naloge gasilstva – 6. do 8. člen
3. Gasilske enote – 9. do 11č. člen 10. člen: Osnovna merila)
4. Poklicne gasilske enote – 12. do 15. člen
5. Prostovoljne gasilske enote v gasilskih društvih – 18. do 27. člen
6. Gasilske enote v gospodarskih družbah – 28. in 29. člen (28. člen: ustanovitev gasilske enote v gospodarski družbi)
7. Izobraževanje in usposabljanje – 30. in 31. člen
8. Gasilske zveze – 32. do 35. člen
9. Gasilske intervencije – 36. do (42. in 43. člen: dolžnosti lastnikov oziroma uporabnikov in stroški intervencije)
10. Financiranje gasilstva – 44. člen
11. Kazenske določbe – 45. in 46. člen

Predpisi, ki izhajajo iz Zakona o gasilstvu

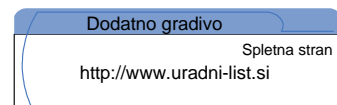
Na Zakon o gasilstvu se nanašajo nekateri podrejeni predpisi, ki so naštet v nadaljevanju.

Nekateri predpisi, ki izhajajo iz Zakona o gasilstvu:

1. Uredba o organiziranju, opremljanju in usposabljanju sil za zaščito, reševanje in pomoč, Ur.l. RS, št. 92/2007 - v povezavi z Zakonom o varstvu pred požarom in Zakonu o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami
2. Pravilnik o požarnem varovanju, Ur.l. RS, št. 107/2007
3. Navodilo za obveščanje o naravnih in drugih nesrečah, Ur.l. RS, št. 42/2000, 103/2001
4. Odredba o merilih za določanje povečane nevarnosti nastanka požara, eksplozije ali druge posebne nevarnosti, Ur.l. RS, št. 38/2002
5. Pravilnik o obveščanju in poročanju v sistemu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, Ur.l. RS, št. 26/2008

1.3.1.4 Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami

Veljavnost: Uradni list Republike Slovenije: (uradno prečiščeno besedilo) (ZVNDN-UPB1) Ur.l. RS, št. 51/2006

Namen Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami

Ta zakon ureja varstvo ljudi, živali, premoženja, kulturne dediščine ter okolja pred naravnimi in drugimi nesrečami.

Vsebina Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami

Zakon o gasilstvu obravnava:

1. Splošne določbe – 1. do 14. člen
2. Dolžnosti in pravice državljanov – 15. do 35. člen
3. Pristojnost – 36. do 39. člen – (odgovornost lastnikov in uporabnikov)
4. Programiranje in načrtovanje – 40. do 47. člen
5. Opazovanje, obveščanje in alarmiranje – 48. do 56. člen
6. Zaščitni ukrepi – 59. do 69. člen

7. Osebna in vzajemna zaščita – 70. člen
8. Sile za zaščito, reševanje in pomoč – 71. do 91. člen
9. Upravljanje in vodenje – 92. do 99. člen
10. Naloge uprave – 100. do 102. člen
11. Inšpekcija – 103. člen
12. Poklicno delo in varnost pri delu – 104. do 108. člen
13. Izobraževanje in usposabljanje – 109. do 114. člen
14. Financiranje – 115. do 118. člen
15. Kazenske določbe – 119. do 121. člen
16. Prehodne določbe – 121. do 129. člen in 57. do 60. člen

Predpisi, ki izhajajo iz Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami

Na Zakon o varstvu pred požarom se nanašajo nekateri podrejeni predpisi, ki so naštetih v nadaljevanju.

Nekateri predpisi, ki izhajajo iz Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami:

1. Uredba o vsebini in izdelavi načrtov zaščite in reševanja, Ur.l. RS, št. 3/2002 (17/2002 popr.), 17/2006
2. Uredba o spremembah in dopolnitvah Uredbe o vsebini in izdelavi načrtov zaščite in reševanja, Ur.l. RS, št. 76/2008
3. Pravilnik o obveščanju in poročanju v sistemu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, Ur.l. RS, št. 26/2008
4. Uredba o organizaciji in delovanju sistema opazovanja, obveščanja in alarmiranja, Ur.l. RS, št. 105/2007

1.3.2. Pravilniki, uredbe in navodila

Področje varstva pred požarom v Republiki Sloveniji normativno urejajo naslednji pravilniki, uredbe in navodila ki izhajajo iz :

- Zakona o varstvu pred požarom (uradno prečiščeno besedilo) (ZVPoz-UPB1) Ur.l. RS, št. 3/2007
- Zakona o graditvi objektov (uradno prečiščeno besedilo) (ZGO-1-UPB1) Ur.l. RS, št. 102/2004 (14/2005 popr.)
- Zakonu o spremembah in dopolnitvah Zakona o graditvi objektov (ZGO-1B) Ur.l. RS, št. 126/2007
- Zakona o gasilstvu (uradno prečiščeno besedilo) (ZGas-UPB1) Ur.l. RS, št. 113/2005 in
- Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (uradno prečiščeno besedilo) (ZVNDN-UPB1) Ur.l. RS, št. 51/2006.

Nekateri predpisi, ki izhajajo iz Zakona o varstvu pred požarom:

- Pravilnik o požarnem redu (Ur.l. RS, št. 52/2007) - Ta pravilnik določa objekte, za katere je treba izdelati požarni red, požarni načrt in načrt evakuacije, obveznosti delodajalca, vsebino in pogoje za izdelavo požarnega reda, požarnega načrta ter načrta evakuacije.
- Glede na določila Pravilnika o požarnem redu, morajo lastniki ali uporabniki objektov določiti požarni red, da preprečijo nastanek požara in izboljšajo požarno varnost, ki vsebuje:
 1. organizacijo varstva pred požarom, zlasti naloge in odgovornosti zaposlenih oziroma stanovalcev pri preprečevanju nastanka požara;
 2. ukrepe varstva pred požarom, ki jih zahtevajo delovne in bivalne razmere, kot so prepoved kajenja, uporaba odprtega ognja ali orodja, ki iskri, tam kjer je to prepovedano;
 3. odstranjanje vseh gorljivih snovi, ki niso potrebne za nemoten potek dela iz požarno ogroženih prostorov;
 4. podatek o predvidenem številu uporabnikov glede na namembnost stavbe oziroma prostorov v njej;
 5. ukrepe zaradi nevarnosti eksplozije, gorljivih odpadkov, električnih, plinskih naprav in drugih virov vžiga;
 6. ukrepe za varno evakuacijo in hitro intervencijo;

1. poglavje: Osnove pravne ureditve varstva pred požarom

7. druge preventivne in aktivne ukrepe varstva pred požarom, način in kontrolo izvajanja teh ukrepov;

8. navodila za ravnanje v primeru požara, zlasti naloge in postopke za ukrepanje zaposlenih, obiskovalcev ali gostov oziroma stanovalcev ob nastanku požara, podatke o službah, ki jih je treba obvestiti o požaru ter naloge in odgovornosti zaposlenih oziroma stanovalcev po požaru;

9. vrste in načine usposabljanja zaposlenih oziroma stanovalcev.

- Pravilnik o usposabljanju zaposlenih za varstvo pred požarom in o usposabljanju odgovornih oseb za izvajanje ukrepov varstva pred požarom (Ur.l. RS, št. 64/1995) – S tem pravilnikom se določajo:
 - o vrste, način, periodičnost usposabljanja ter programi za usposabljanje in opravljanje preizkusa znanja zaposlenih na področju varstva pred požarom,
 - o pogoji, ki jih morajo izpolnjevati pravne ali fizične osebe za usposabljanje zaposlenih za varstvo pred požarom (v nadaljnjem besedilu: izvajalec usposabljanja),
 - o način ter program usposabljanja pravnih in fizičnih oseb, ki se lahko pooblastijo za izvajanje ukrepov varstva pred požarom.
- Pravilnik o izbiri in namestitvi gasilnih aparatov (Ur.l. RS, št. 67/2005) - S tem pravilnikom se določajo merila za izbiro in namestitve gasilnih aparatov (gasilnikov) za začetno gašenje požarov kot obvezne opreme stavb glede na požarno nevarnost in površino.
- Pravilnik o preizkušanju hidrantnih omrežij (Ur.l. RS, št. 22/1995) - S tem pravilnikom se določajo pogoji, ki jih morajo izpolnjevati pravne in fizične osebe, ki preizkušajo hidrantna omrežja in izdajajo potrdila o njihovem brezhibnem delovanju, obseg preizkusa hidrantnih omrežij, način pridobitve pooblastila za preizkušanje hidrantnih omrežij, postopek preizkusa hidrantnih omrežij in redni tehnični nadzor nad hidrantnimi omrežji.
- Pravilnik o pregledovanju in preizkušanju vgrajenih sistemov aktivne požarne zaščite (Ur.l. RS, št. 45/2007) - S tem pravilnikom se določajo pogoji, ki jih morajo izpolnjevati pravne in fizične osebe, da lahko izdajajo potrdila o brezhibnem delovanju vgrajenega sistema aktivne požarne zaščite, obseg pregleda in preizkusa vgrajenega sistema aktivne požarne zaščite, način pridobitve pooblastila za pregledovanje in preizkušanje vgrajenega sistema aktivne požarne zaščite, postopek pregleda in preizkusa vgrajenega sistema aktivne požarne zaščite in opravljanje rednega tehničnega nadzora nad vgrajenim sistemom aktivne požarne zaščite.
- Pravilnik o metodologiji za ugotavljanje ocene požarne ogroženosti (Ur.l. RS, št. 70/1996 in 5/1997) – Pravilnik govori o metodologiji za izdelavo ocene požarne ogroženosti, ki zajema oceno o naravnem okolju, bivalnem okolju, industrijskem okolju, ki ni obremenjeno z nevarnimi snovmi, industrijskem okolju, obremenjenem z nevarnimi snovmi in v prometu.
- Pravilnik o grafičnih znakih za izdelavo prilog študij požarne varnosti in požarnih redov (Ur.l. RS, št. 138/2004) - S tem pravilnikom se določajo grafični znaki, ki se uporabljajo pri izdelavi grafičnih prilog študij požarne varnosti in grafičnih prilog požarnih redov (požarnih načrtov in načrtov evakuacije) ter barve grafičnih znakov.
- Pravilnik o študiji požarne varnosti (Ur.l. RS, št. 28/2005) - Ta pravilnik določa vsebino študije požarne varnosti, objekte, za katere je izdelava študije obvezna in pogoje za izdelovalce študij.
- Uredba o varstvu pred požarom v naravnem okolju (Ur.l. RS, št. 4/2006) - Ta uredba določa ukrepe varstva pred požarom v naravnem okolju ter opazovanje, obveščanje in posebne ukrepe ob veliki ter zelo veliki požarni ogroženosti.

Nekateri predpisi, ki izhajajo iz Zakona o graditvi objektov:

- Pravilnik o požarni varnosti v stavbah (Ur.l. RS, št. 31/2004, 10/2005, 83/2005, 14/2007) – Ta pravilnik določa ukrepe, ki jih je treba izvesti, da bi stavbe izpolnjevale gradbene zahteve za zagotovitev požarne varnosti, in katerih cilj je omejiti ogrožanje ljudi, živali in premoženja v stavbah ter uporabnikov sosednjih objektov in posameznikov, ki se v času požara nahajajo v neposredni bližini stavb, omejiti ogrožanje okolja ter omogočati učinkovito ukrepanje gasilskih ekip, ki sodelujejo pri omejitvi posledic požara, ne da bi bili po nepotrebem ogroženi življenje in zdravje njihovih članov. Pravilnik o požarni varnosti v stavbah opredeljuje tudi izkaz požarne varnosti stavbe, ki je obvezna priloga dokazila o zanesljivosti objekta, kot je ta določen v zakonu o graditvi objektov. Izkaz je obrazec, ki predstavlja povzetek vsebine strokovnega dela študije požarne varnosti oziroma ostalih načrtov.

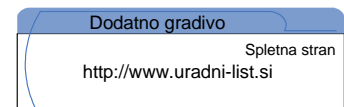
Nekateri predpisi, ki izhajajo iz Zakona o gasilstvu:

- Uredba o organiziranju, opremljanju in usposabljanju sil za zaščito, reševanje in pomoč (Ur.l. RS, št. 92/2007) - Ta uredba ureja merila za organiziranje, opremljanje in usposabljanje Civilne zaščite, gasilskih enot in drugih sil za zaščito, reševanje in pomoč ob naravnih in drugih nesrečah.
- Navodilo za obveščanje o naravnih in drugih nesrečah (Ur.l. RS, št. 103/2001) - Navodilo določa metodologija, postopki in načini sporočanja, zbiranja, obdelave, shranjevanja, posredovanja in uporabe podatkov o nevarnostih, naravnih ali drugih nesrečah ter drugih pojavih oziroma dogodkih, pomembnih za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami ter pogoji za izkazovanje in izmenjavo podatkov s tujimi državami in mednarodnimi organizacijami.
- Odredba o merilih za določanje povečane nevarnosti nastanka požara, eksplozije ali druge posebne nevarnosti (Ur.l. RS, št. 38/2002) - S to odredbo se določajo merila za določanje povečane nevarnosti nastanka požara, eksplozije ali druge posebne nevarnosti v podjetjih, zavodih in drugih organizacijah, ki morajo ustanoviti gasilsko enoto.

1.3.2.1 Pravilnik o požarnem redu

Pravilnik o požarnem redu je eden najpomembnejših pravilnikov, ki opredeljuje ti. organizacijske ukrepe na področju varstva pred požarom v podjetju.

Veljavnost: Uradni listu RS, Ur.l. RS, št. 52/2007.

Izpolnjevanje normativnih zahtev, ki izhajajo iz Pravilnika o požarnem redu se navezuje na Pravilnik o usposabljanju zaposlenih za varstvo pred požarom in o usposabljanju odgovornih oseb za izvajanje ukrepov varstva pred požarom (Ur.l. RS, št. 64/1995) ter na Pravilnik o metodologiji za ugotavljanje ocene požarne ogroženosti (Ur.l. RS, št. 70/1996 in 5/1997).

Ta pravilnik določa objekte, za katere je treba izdelati požarni red, požarni načrt in načrt evakuacije ter vsebino in pogoje za izdelavo požarnega reda, požarnega načrta ter načrta evakuacije.

Pravilnik opredeljuje naloge, ki jih morajo za preprečevanje nastanka požara in izboljšajo požarno varnost izvajati lastniki ali uporabniki objektov. Tako pravilnik opredeljuje organizacijo varstva pred požarom, zlasti naloge in odgovornosti zaposlenih oziroma stanovalcev pri preprečevanju nastanka požara in ukrepe varstva pred požarom, ki jih zahtevajo delovne in bivalne razmere, kot so prepoved kajenja, uporaba odprtega ognja ali orodja, ki iskri, tam kjer je to prepovedano. Lastnik ali uporabnik objekta mora razmišljati in opredeliti tudi zahteve za varno evakuacijo, odstranjevanje gorljivih snovi, preventivne ukrepe, navodila za ravnanje v primeru požara ter vrste in načine usposabljanja.

Pravilnik podrobneje opredeljuje tudi obvezne priloge požarnega reda, ki so:

- izvleček požarnega reda;
- navodila za posameznike;
- evidenčni listi o rednem vzdrževanju, pregledih, preizkusih opreme, naprav in drugih sredstev za varstvo pred požarom, vgrajenih sistemov aktivne požarne zaščite ter izvajanju drugih ukrepov varstva pred požarom;
- evidenčni listi o usposabljanju zaposlenih za varstvo pred požarom ter seznanitvi s požarnim redom;
- evidenčni listi o požarih, eksplozijah in gasilskih intervencijah;
- kontrolni listi.

V Pravilniku o požarnem redu sta posebej opredeljena tudi požarni načrt in načrt evakuacije. Za oba dokumenta velja, da sta obvezna takrat, kadar se v objektu zadržuje večje število ljudi (več kot 100 ljudi) oz. ko je bila v objektu na podlagi Pravilnika o metodologiji za ugotavljanje ocene požarne ogroženosti ugotovljena vsaj srednja (3. stopnja) požarne ogroženosti. Dokumenta požarni načrt in načrt evakuacije sta podrobneje razložena v poglavju 3.8.

Pravilnik posebej opredeljuje tudi dolžnosti delodajalca. Ta mora poleg zahtev, določenih in opredeljenih v gornjem odstavku takrat, kadar v izmeni opravlja delo do 300 delavcev, za vsako izmeno in za vsako lokacijo, kjer opravlja dejavnost, izmed zaposlenih določiti osebo, odgovorno za gašenje začetnih požarov in izvajanje evakuacije. Na vsakih dodatnih 300 delavcev v izmeni mora določiti še po eno odgovorno osebo.

Delodajalec, ki mora izdelati v skladu s Pravilnikom o požarnem redu poleg požarnega reda tudi načrt evakuacije in požarni načrt, mora v požarnem redu izmed zaposlenih v vsaki izmeni določiti osebo, odgovorno za gašenje začetnih požarov in izvajanje načrta evakuacije, ne glede na število delavcev iz prejšnjega odstavka. Delodajalec mora na vsakih 200 ljudi v objektu določiti izmed zaposlenih v vsaki izmeni še po eno osebo, odgovorno za gašenje začetnih požarov in izvajanje načrta evakuacije.

Delodajalec mora v požarnem redu določiti tudi vrste in načine usposabljanja odgovornih oseb za gašenje začetnih požarov in izvajanje evakuacije iz prvega in prejšnjega odstavka tega člena ter način obveščanja o požarih skladno s predpisi o organizaciji in delovanju sistema opazovanja, obveščanja in alarmiranja. Pri tem mora upoštevati število zaposlenih delavcev in posebne nevarnosti glede na dejavnost, s katero se ukvarja.

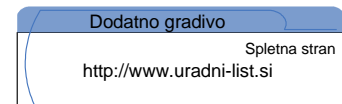
Delodajalec mora poskrbeti, da je s požarnim redom seznanjen vsak zaposleni.

1.3.2.2 Pravilnik o usposabljanju zaposlenih za varstvo pred požarom in o usposabljanju odgovornih oseb za izvajanje ukrepov varstva pred požarom

Pravilnik o usposabljanju zaposlenih za varstvo pred požarom in o usposabljanju odgovornih oseb za izvajanje ukrepov varstva pred požarom je podrejen Zakonu o varstvu pred požarom in ureja področje zahteve za usposabljanje odgovornih oseb za izvajanje ukrepov varstva pred požarom v podjetju.

Izpolnjevanje normativnih zahtev, ki izhajajo iz Pravilnika o usposabljanju zaposlenih za varstvo pred požarom in o usposabljanju odgovornih oseb za izvajanje ukrepov varstva pred požarom se navezuje na Pravilnik o metodologiji za ugotavljanje ocene požarne ogroženosti (Ur.l. RS, št. 70/1996 in 5/1997).

Pravilnik o usposabljanju zaposlenih za varstvo pred požarom in o usposabljanju odgovornih oseb za izvajanje ukrepov varstva pred požarom je bil objavljen v Uradnem listu Republike Slovenije št. 64/1995).

S tem pravilnikom se določajo:

- vrste, način, periodičnost usposabljanja ter programi za usposabljanje in opravljanje preizkusa znanja zaposlenih na področju varstva pred požarom,
- pogoji, ki jih morajo izpolnjevati pravne ali fizične osebe za usposabljanje zaposlenih za varstvo pred požarom (v nadaljnjem besedilu: izvajalec usposabljanja),
- način ter program usposabljanja pravnih in fizičnih oseb, ki se lahko pooblastijo za izvajanje ukrepov varstva pred požarom.

Na podlagi omenjenega pravilnika mora delodajalec poskrbeti, da je vsak, ki je redno ali začasno oziroma občasno zaposlen pri njem ob pogojih iz zakona o varstvu pred požarom usposobljen o varstvu pred požarom po programu, ki zajema teoretično in praktično znanje, predvsem pa o:

1. pogojih na delovnem mestu v posameznem poslovnem ali industrijskem objektu (delovnih razmerah),
2. nevarnostih za nastanek požara ali eksplozije,
3. preventivnih ukrepov,
4. normativih, standardih ter o tehničnih predpisih za varstvo pred požarom,
5. opremi, napravah in drugih sredstvih za varstvo pred požarom,
6. uporabi sredstev za gašenje začetnih požarov.

Pomembno je, da je vsak delavec usposobljen tudi praktično. Predvsem pomembno je to, da je usposabljanje prilagojeno dejanskemu delovnem okolju in da se pri usposabljanju uporablja sredstva in naprave, ki bi jih tudi sicer ob požaru uporabljali zaposleni. Delavce usposabljujejo izvajalci usposabljanja, ki so si pridobili pooblastilo Uprave Republike Slovenije za zaščito in reševanje v skladu z 8. členom tega pravilnika.

To pomeni, da morajo izpolnjevati naslednje pogoje:

1. registrirani morajo biti za opravljanje dejavnosti izobraževanja in usposabljanja odraslih,
2. redno, začasno ali občasno zaposlenega morajo imeti vsaj enega delavca z visoko izobrazbo in najmanj 3 leti delovnih izkušenj na podobnih delih ter pridobljeno pedagoško-andragoško izobrazbo ali vsaj dva delavca, in sicer enega z visoko izobrazbo in najmanj 3 leti delovnih izkušenj na podobnih delih ter enega delavca z visoko izobrazbo pedagoško-andragoške smeri; ne glede na izobrazbo morajo imeti delavci opravljen strokovni izpit iz tretje točke 14. člena tega pravilnika,
3. imeti morajo reference s področja izobraževanja za varstvo pred požarom ali podobnega izobraževanja,
4. razpolagati morajo z ustreznimi prostori, kjer se poučuje varstvo pred požarom,
5. razpolagati morajo z ustreznimi avdiovizualnimi sredstvi in pripomočki za izvajanje poučevanja.

V poslovnih, industrijskih in drugih objektih, kjer obstaja zelo majhna, majhna ali srednja požarna ogroženost, lahko usposabljujejo delavce tudi delavci, ki so si od lastnika poslovnih, industrijskih in drugih objektov pridobili pooblastilo za izvajanje ukrepov varstva pred požarom (v nadaljnjem besedilu: strokovni delavci) in izpolnjujejo pogoje v skladu z 2. točko prvega odstavka 14. člena tega pravilnika. V poslovnih, industrijskih in drugih objektih, kjer obstaja srednja do povečana ali velika požarna ogroženost, lahko usposabljujejo delavce tudi delavci, ki so si od lastnika poslovnih, industrijskih in drugih objektov pridobili pooblastilo za izvajanje ukrepov varstva pred požarom (v nadaljnjem besedilu: strokovni delavci) in izpolnjujejo pogoje v skladu z 3. točko prvega odstavka 14. člena tega pravilnika.

Zapomni si, da stopnjo požarne ogroženosti opredelimo na podlagi Pravilnika o metodologiji za ugotavljanje ocene požarne ogroženosti (Ur.l. RS, št. 70/1996 in 5/1997). Le ta opredeljuje šest stopenj požarne ogroženosti (tabela 1-1).
--

Tabela 1-1: Stopnje požarne ogroženosti glede na Pravilnik o metodologiji za ugotavljanje ocene požarne ogroženosti

STOPNJE POŽARNE OGROŽENOSTI	
stopnje	opis
1	zelo majhna požarna ogroženost
2	majhna požarna ogroženost
3	srednja požarna ogroženost
4	srednja do povečana požarna ogroženost
5	velika požarna ogroženost
6	zelo velika požarna ogroženost

1.3.3. Smernice, standardi in drugi dokumenti

Na področju varstva pred požarom kot tudi na drugih področjih, za opredelitev podrobnih zahtev in detajlov, uporabljamo smernice in standarde. Namen smernic je vzpostavitev praktičnih navodil za izvajanje ukrepov na posameznih področjih, dokumenti pa morajo odražati zadnje stanje tehnike.

Na področju varstva pred požarom imamo v Republiki Sloveniji doslej le eno smernico. To je tehnična smernica za graditev TSG-1-001:2007 Požarna varnost v stavbah, ki vsebuje naslednje zahteve iz Pravilnika o požarni varnosti v stavbah (Uradni list RS, št. 31/04, 10/05, 83/05 in 14/07):

- Širjenje požara na sosednje objekte,
- Nosilnost konstrukcije ter širjenje požara po stavbah,
- Evakuacijske poti in sistemi za javljanje ter alarmiranje,
- Naprave za gašenje in dostop gasilcev.

Smernica je namenjena projektantom požarnovarnostnih ukrepov v objektih in tako na tem mestu ne bo podrobneje predstavljena.

Poleg omenjene tehnične smernice so uporabnikom na voljo tudi smernice Slovenskega združenja za požarno varnost (vir: www.szpv.si). Med tujimi smernicami, ki so v slovenskem prostoru v veljavi, naj omenimo smernice CFPA (Confederation of Fire Protection Association, vir: <http://www.cfpa-e.org/>) in smernice NFPA (National Fire Protection Association, vir: www.nfpa.org).

1.3.4. Standardi

Predpise dopolnjujejo standardi. Standard je načeloma neobvezen dokument, obvezen postane, ko je opredeljen s predpisom. V nadaljevanju je naštetih nekaj standardov, ki dopolnjujejo predpise in jih uporabljamo za izvajanje nalog, vezanih na zagotavljanje požarne varnosti v objektu in v podjetjih.

- SIST 1013:1996 (sl) - Požarna zaščita - Varnostni znaki - Evakuacijska pot, naprave za gašenje in ročni javljalniki požara
- SIST EN 2:1995 (en) - Klasifikacija požarov
- SIST EN 3-7:2004 - Prenosni gasilniki - 7. del: Lastnosti, zahteve za obnašanje v uporabi in preskusne metode

1. poglavje: Osnove pravne ureditve varstva pred požarom

- SIST EN 13501 del 1 in 2: 2003 (en) - Požarna klasifikacija gradbenih materialov in gradbenih elementov
- SIST ISO 8421-1: 1995 (sl) - Požarna zaščita - Slovar - 1. del: Splošni izrazi in pojavi pri požaru
- SIST ISO 8421-2: 1995 (sl) - Požarna zaščita - Slovar - 2. del: Požarna zaščita konstrukcij
- SIST ISO 8421-3: 1995 (sl) - Požarna zaščita - Slovar - 3. del: Odkrivanje in javljanje požara in alarmiranje požara
- SIST ISO 8421-4: 1999 (sl) - Požarna zaščita - Slovar - 5. del: Naprave in sredstva za gašenje požarov
- SIST ISO 8421-5: 1995 (sl) - Požarna zaščita - Slovar - 5. del: Nadzor dima
- SIST ISO 8421-6: 1995 (sl) - Požarna zaščita - Slovar - 6. del: Evakuacija in sredstva za umik
- SIST ISO 8421-7: 1999 (sl) - Požarna zaščita - Slovar - 7. del: Sredstva za odkrivanje in dušenje eksplozij
- SIST ISO 8421-8: 1999 (sl) - Požarna zaščita - Slovar - 8. del: Izrazi, ki so specifični za gašenje požara, reševalne službe in ravnanja z nevarnimi snovmi
- SIST ISO 3261: 1995 (sl) - Požarni preskusi - Slovar
- SIST ISO 3864:1995 (en) - Opozorilne barve in opozorilni znaki
- SIST ISO 6790:1995 (en) - Oprema za požarno zaščito - Grafični simboli za požarne načrte - Specifikacija
- SIST DIN 14090: 1996 (de) - Površine za gasilce ob zgradbah

1.4. Viri – poglavje 1:

- Zakon o varstvu pred požarom (uradno prečiščeno besedilo) (ZVPoz-UPB1) Ur.l. RS, št. 3/2007
- Zakon o graditvi objektov (uradno prečiščeno besedilo) (ZGO-1-UPB1) Ur.l. RS, št. 102/2004 (14/2005 popr.)
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o graditvi objektov (ZGO-1B) Ur.l. RS, št. 126/2007
- Zakon o gasilstvu (uradno prečiščeno besedilo) (ZGas-UPB1) Ur.l. RS, št. 113/2005 in
- Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (uradno prečiščeno besedilo) (ZVNDN-UPB1) Ur.l. RS, št. 51/2006
- Pravilnik o požarnem redu (Ur.l. RS, št. 52/2007)
- Pravilnik o usposabljanju zaposlenih za varstvo pred požarom in o usposabljanju odgovornih oseb za izvajanje ukrepov varstva pred požarom (Ur.l. RS, št. 64/1995)
- Pravilnik o požarni varnosti v stavbah (Ur.l. RS, št. 31/2004, 10/2005, 83/2005, 14/2007)
- Pravilnik o izbiri in namestitvi gasilnih aparatov (Ur.l. RS, št. 67/2005)
- Pravilnik o pregledovanju in preizkušanju vgrajenih sistemov aktivne požarne zaščite (Ur.l. RS, št. 45/2007)
- Pravilnik o metodologiji za ugotavljanje ocene požarne ogroženosti (Ur.l. RS, št. 70/1996 in 5/1997)
- Pravilnik o grafičnih znakih za izdelavo prilog študij požarne varnosti in požarnih redov (Ur.l. RS, št. 138/2004)
- Pravilnik o študiji požarne varnosti (Ur.l. RS, št. 28/2005)
- Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o študiji požarne varnosti (Ur.l. RS, št. 132/2006)
- Uredba o varstvu pred požarom v naravnem okolju (Ur.l. RS, št. 4/2006)
- Pravilnik o minimalnih tehničnih in drugih pogojih za vzdrževanje ročnih in prevoznih gasilnih aparatov (Ur.l. RS, št. 108/2004)
- Pravilnik o preizkušanju hidrantnih omrežij (Ur.l. RS, št. 22/1995)
- Pravilnik o požarnem varovanju (Ur.l. RS, št. 107/2007)
- Uredba o požarni taksu (Ur.l. RS, št. 34/2006)
- Pravilnik o požarni varnosti v stavbah (Ur.l. RS, št. 31/2004, 10/2005, 83/2005, 14/2007)
- Pravilnik o obliki in vsebini dokazila o zanesljivosti objekta (Ur.l. RS, št. 91/2003)
- Pravilnik o projektni in tehnični dokumentaciji (Ur.l. RS, št. 66/2004, 54/2005)
- Seznam izdane tehnične smernice (Ur.l. RS, št. 1/2008)
- Pravilnik o obliki in vsebini dokazila o zanesljivosti objekta (Ur.l. RS, št. 91/2003)
- Pravilnik o načinu označitve in organizaciji ureditve gradbišča, o vsebini in načinu vodenja dnevnika o izvajanju del in o kontroli gradbenih konstrukcij na gradbišču (Ur.l. RS, št. 66/2004)
- Uredba o organiziranju, opremljanju in usposabljanju sil za zaščito, reševanje in pomoč Ur.l. RS, št. 92/2007
- Pravilnik o požarnem varovanju Ur.l. RS, št. 107/2007
- Navodilo za obveščanje o naravnih in drugih nesrečah (Ur.l. RS, št. 42/2000, 103/2001)
- Odredba o merilih za določanje povečane nevarnosti nastanka požara, eksplozije ali druge posebne nevarnosti (Ur.l. RS, št. 38/2002)
- Pravilnik o obveščanju in poročanju v sistemu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami Ur.l. RS, št. 26/2008

1.5. *Dodatna literatura*

Dodatne informacije in podatke o specifičnih predpisih na področju varstva pred požarom lahko bralec najde v standardih DIN ter smernicah CEA, VdS, NFPA, SIA, SZPV, CFPA ipd.